

Eppur Clethrionomys!

Pragnę tu zaprezentować niektóre wydarzenia związane z nomenklaturą rodzaju *Clethrionomys* i nieudanym na szczęście zamachem na zmianę nazewnictwa z *Clethrionomys* na *Myodes*. Zarówno „Wiadomości Ekologiczne”, jak i niżej podpisana, a także Leszek Grüm, są z tą sprawą pośrednio związani. Otóż w „Wiadomościach” ukazały się nasze sprawozdania z dwóch kolejnych konferencji *Rodens & Spatium* (Bujalska i Grüm 2006, 2008). Pozwolę sobie przypomnieć rozwój wypadków.

W pierwszym z tych sprawozdań, dotyczącym konferencji w Parmie (Bujalska i Grüm 2006), zaanonsowaliśmy, że w książce *Mammal species of the world. A taxonomic and geographic reference*, która pod redakcją D.E. Elisona i D.A. Reedera ukazała się kilka lat temu, na stronie 1020 drugiego tomu uzasadniono konieczność zmiany nazwy *Clethrionomys* na *Myodes* (co zupełnie nas nie przekonało!). Jednak od tej pory szanujące się redakcje czasopism nie przyjmowały do druku prac, w których *Clethrionomys glareolus* nie była zastąpiona przez *Myodes glareolus*. Próbowaliśmy to jednak omijać, podawaliśmy tylko nazwę angielską, gdyż *Myodes* nie chciało nam jakoś... wyjść spod pióra.

W drugim sprawozdaniu, dotyczącym konferencji *R & S* w Myshkinie (Bujalska i Grüm 2008), opisaliśmy dalszy rozwój wypadków. Okazało się, że wielu teriologów, a przede wszystkim paleontologów zebranych na kongresie geologicznym w Oslo, wypowiedziało się za koniecznością powrotu do starej nazwy, która funkcjonowała już prawie sto lat. Wielkim orędownikiem tego powrotu był prof. Alexey S. Tesakov, młody, utalentowany paleontolog z Instytutu Geologii RAS w Moskwie. W emocjonalnych dyskusjach w Myshkinie (w których i my braliśmy udział) uznaliśmy, że przede wszystkim opór teriologów i uzasadnienie stuletniej już literatury tego najszerzej badanego rodzaju gryzonia przez paleontologów, ewolucjonistów, zoogeografów, biologów, no i rzecz jasna ekologów, pozwoli na rewizję werdyktu o zmianie nazwy rodzaju. W relacji tej podaliśmy adres internetowy zaczynający się od słowa „antymyodes”, gdzie można było zaprotestować przeciw zmianie nazwy. Prof. Tesakov uważał, że m.in. na tej podstawie będzie mógł zwrócić się do *International Commission on Zoological Nomenclature* w Londynie z prośbą o rewizję decyzji o zmianie nazewnictwa.

I być może doszłoby do tego na tej drodze, gdyby nie ogromne, ambitne dzieło kilku uczonych z Rosji, które pod przewodnictwem tegoż Profesora pozwoliło wykazać błąd w dochodzeniu do „prawdy” o *Myodes* (Tesakov i in. 2010). Publikacja ta uradowała wielu z nas, a wielu zmusiła do dużej ostrożności i krytycyzmu wobec przyszłych „lustratorów” nomenklatury (przyrodniczej!).

Otóż na podstawie analizy starannie zebranej literatury, nawet z lat 40. XIX w., Autorzy ci doszli do wniosku, że całe nieporozumienie wiązać można... z lemingiem.

Został on bowiem nieprawidłowo opisany jako *Mus lemmus* i włączony do rodzaju *Myodes*. Dalej już poszło w sposób niemal automatyczny. *Mus rutilus* została także włączona do *Myodes*. *Mus rutilus* – czyli *Clethrionomys rutilus*. Tymczasem *Myodes* Pallas, 1811 to późniejszy synonim *Lemmus* Link 1795! Używanie więc nazwy *Myodes* dla *Clethrionomys rutilus* i tym samym dla innych gatunków tego rodzaju musi być według Autorów opracowania wstrzymane. A więc nornica ruda to w dalszym ciągu *Clethrionomys glareolus*!

Nie muszę dodawać, jak wielkie kłopoty powstały przy publikowaniu prac dotyczących nornic (co zrobić z tymi, które w tytule mają nieszczęsną *Myodes*?), ale także dla muzeów i kolekcjonerów zmuszonych do zmiany etykiet. Można by powiedzieć, że dzięki ogromnej pracy kilku Autorów wróciliśmy do punktu wyjścia...

Kończąc pragnę przypomnieć słowa prof. Kazimierza Petruszewicza, który kierował zbiorem prac nad produktywnością nornicy rudej. Zarówno Joanna Gliwicz, jak i niżej podpisana tak długo zmieniałyśmy jedną z wersji wyliczeń, aż wróciłyśmy do początkowego rozwiązania. Wówczas rozżalona i zmęczona nieśmiało zauważyłam, że po wielu trudach wróciliśmy do punktu wyjścia. A wtedy Profesor odpowiedział: „O, nie – bo teraz mamy pewność, że nasze pierwsze rozwiązanie jest najlepsze z możliwych!”

Bujalska G., Grüm L. 2006 – 10. Międzynarodowa Konferencja *Rodens & Spatium* (Parma, 24–28 VII 2006 r.) – Wiad. Ekol. 52: 196–203.

Bujalska G., Grüm L. 2008 – 11. Międzynarodowa Konferencja Biologii Gryzoni *Rodens et Spatium* (Myshkin, Rosja, 24–28 lipca 2008 r.) – Wiad. Ekol. 54: 214–219.

Tesakov A.S., Lebedev V.S., Bannikova A.A., Abramson N.I. 2010 – *Clethrionomys Tilesius*, 1850 is the valid generic name for red-backed voles and *Myodes* Pallas 1811 is a junior synonym of *Lemmus* Link, 1795 – Russian J. Theriol. 9: 83–86.

Gabriela Bujalska